

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 30/2015-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudkyne Jany Baricovej v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED]
zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Drgoncom, DrSc., Peterská 22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 porušené bolo.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] v sume 517,32 € (slovom päťstosedemnášť eur a tridsaťdva centov) na účet jej advokáta JUDr. Jána Drgonca, DrSc., Peterská 22, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], toho času vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Nitra (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola obvinená pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. f) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 30. júna 1998. Skutok, pre ktorý bola sťažovateľka trestne stíhaná, sa stal 28. júna 1998, obvinenie proti nej však bolo vznesené až 9. augusta 2011, teda po viac ako trinástich rokoch. Sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 2 T 6/2012 z 18. mája 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 To 78/2012

z 2. augusta 2012 právoplatne odsúdená za trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 30. júna 1998.

3. Sťažovateľka podala 15. mája 2013 dovolanie „z dôvodu, že trestnosť činu, za ktorý bola odsúdená, zanikla uplynutím premlčacej doby, ktorá bola vo vzťahu k súdom zistenému skutkovému stavu a právnej kvalifikácii 10 rokov, a preto bolo povinnosťou súdu trestné stíhanie zastaviť podľa § 320 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a sťažovateľku prepustiť z väzby. Sťažovateľka zároveň navrhla, aby dovolací súd podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol o prerušení výkonu jej trestu s tým, že po prerušení výkonu trestu nebude vzatá do väzby z dôvodov konkretizovaných v dovolaní.“

Najvyšší súd v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 zvolal na 3. september 2013 verejné zasadnutie, na ktorom uskutočnil niekoľko procesných úkonov a následne podľa sťažovateľky urobil úkon, ktorý označil za odročenie pojednávania, aby vyčkal na rozhodnutie ústavného súdu o súlade § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Trestný zákon“) s ústavou a dohovorom.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí pléna 10. septembra 2014 rozhodol tak, že druhá veta ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2 a čl. 50 ods. 6 ústavy. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel. Nález ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/2013 bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 25. septembra 2014 v číastke 83 na strane 1986 pod číslom 260/2014 Z. z.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že „Najvyššiemu súdu SR v nadväznosti na vyhlásenie nálezu Ústavného súdu SR č. 260/2014 Z. z. vznikla zákonom ustanovená povinnosť pokračovať v konaní o dovolaní sťažovateľky v zákonom ustanovenej lehote do dvoch týždňov. Táto lehota uplynula 10. októbra 2014.

Znalosť platného právneho poriadku v materiálnom právnom štáte patrí k povinnostiam súdu implikovaným v zásade *iura novit curia*. Z hľadiska riadneho fungovania materiálneho právneho štátu nebolo povinnosťou sťažovateľky upozorniť Najvyšší súd SR na to, že Ústavný súd SR vo veci PL. ÚS 9/2013 rozhodol; že z toho dôvodu odpadol dôvod, ktorý priviedol Najvyšší súd SR k rozhodnutiu odročiť pojednávanie

v konaní o dovolaní; ani na zákonom ustanovenú lehotu pre pokračovanie v dovolacom konaní. Napriek tomu sťažovateľka dňa 29. 9. 2014 zaslala Najvyššiemu súdu SR oznámenie, v ktorom najvyšší súd na to všetko písomne upozornila.“.

4. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom dovolacom konaní sťažovateľka tvrdí, že *„v konaní o dovolaní podanom sťažovateľkou ide o nápravu justičného omylu, ktorého sa dopustil súd nižšieho stupňa. Náprava stavu navodeného takým rozhodnutím je nepríjemná masmediálne či politicky, ale sama osebe nezakladá skutkovú ani právnu zložitost' veci. Že v okolnostiach prípadu nejde o zbytočný prieťah v konaní zapríčinený zložitost'ou veci, preukazuje povaha súdnych prieťahov. Tie nie sú dôsledkom zložitého zisťovania skutkového stavu, ani vyhľadávania relevantných prameňov práva či hľadania právnej kvalifikácie a argumentov za a proti nej najvyšším súdom. Príčinou zbytočných prieťahov v konaní o sťažovateľkinom dovolaní je nečinnosť senátu Najvyššieho súdu SR, postup uplatňovaný najvyšším súdom v rozpore so zákonom, ktorý mu ukladá povinnosť konať. ... senát Najvyššieho súdu SR v konaní o sťažovateľkinom dovolaní dlhodobo vôbec nekoná, a to dokonca ani tam a vtedy nie, kde mu zákon ukladá povinnosť konať. Pritom povaha konania bezprostredne súvisí s osobnou slobodou sťažovateľky obmedzenej rozhodnutím súdu, ktorý nesprávne uplatnil zákon.“.*

Sťažovateľka sa ďalej vyjadrila, že počas konania sa správa tak, že svojím konaním nedala najvyššiemu súdu zámienku na zbytočné prieťahy, a vo vzťahu k správaniu súdu uviedla: *«Najvyšší súd SR v dovolacom konaní 5 Tdo 33/2013, ktoré sa začalo doručením dovolania dňa 15. mája 2013, prestal konať 3. septembra 2013. Najvyšší súd SR podľa vyjadrenia predloženého Ústavnému súdu SR: „(...) rozhodol uznesením na verejnom zasadnutí 3.9.2013 o odročení verejného zasadnutia o dovolaní. Ústne odôvodnil rozhodnutie s tým, že vyčká na rozhodnutie ÚS SR o návrhu prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky o tom, či ustanovenie § 437 ods. 4 Tr. zák. (č. 300/2005 Z. z.) je v súlade s článkom 1 ods. 1, článkom 2 ods. 2 a článkom 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a*

základných slobôd“. Najvyšší súd SR sa týmto rozhodnutím dopustil svojvôle, lebo existenciu právneho dôvodu na prerušenie dovolacieho konania o dovolaní sťažovateľky si vymyslel, aby sa vyhol meritórnemu rozhodnutiu vo veci.

Sťažovateľka v dovolaní tvrdí, že trestné stíhanie skutku, za ktorý bola odsúdená a momentálne vykonáva trest, bolo a je premlčané. Tento skutok mal byť podľa obžaloby a rozsudku spáchaný v čase účinnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „predchádzajúci Trestný zákon“). Podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky: „Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.“ Posúdenie trestnosti činu zahŕňa aj posúdenie, či je trestné stíhanie premlčané, nakoľko trestnosť činu zaniká uplynutím príslušnej premlčacej doby.

Obvinenie voči sťažovateľke bolo vznesené viac ako 13 rokov po údajnom spáchaní skutku pre trestný čin podľa § 219 ods. 1 a 2 pôvodného Trestného zákona. V ods. 1 bolo v tom čase trestné stíhanie už premlčané a v ods. 2 premlčacia doba ešte plynula. V rovnakom rozsahu bola podaná aj obžaloba, avšak sťažovateľka bola odsúdená len podľa ods. 1, nakoľko kvalifikovaná skutková podstata podľa ods. 2 nebola v súdnom konaní preukázaná, čo potvrdil následne aj odvolací súd, keď zamietol odvolanie krajskej prokurátorky v Trenčíne smerujúce proti tomuto záveru prvostupňového súdu.

Predmetom posúdenia dovolacím súdom v konaní o sťažovateľkinom dovolaní je teda otázka, či bol porušený zákon tým, že sťažovateľka bola odsúdená za skutkovú podstatu, ktorej trestné stíhanie bolo premlčané už v čase vznesenia obvinenia. Sťažovateľkino odsúdenie je z tohto dôvodu nezákonné a prvostupňový alebo najneskôr odvolací súd mali pri nepreukázaní naplnenia skutkovej podstaty § 219 ods. 2 pôvodného Trestného zákona jej trestné stíhanie zastaviť podľa § 9 ods. 1 Trestného poriadku.»

Porušovanie sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako vyplýva z predloženej sťažnosti, pokračuje aj potom, ako ústavný súd právoplatne vo veci súladu § 437 ods. 4 Trestného zákona 10. septembra 2014 rozhodol a tento nález bol 25. septembra 2014 publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Podľa sťažovateľky v okolnostiach tejto veci „neexistuje zdravým rozumom identifikovateľný právny dôvod vylučujúci primeraný postup najvyššieho súdu podľa § 298

v spojení s druhou vetou § 277 ods. 1 Trestného poriadku“, t. j. povinnosť nariadiť termín hlavného pojednávania alebo vykonať iný úkon smerujúci k ukončeniu veci bez zbytočného odkladu najneskôr v lehote dvoch týždňov po odpadnutí prekážky, pre ktorú muselo byť hlavné pojednávanie odročené.

5. Sťažovateľka v sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy uvádza: *«V právne štandardných situáciách osoba právoplatne odsúdená pre trestný čin nepožíva privilégiá ochrany osobnej slobody. Právna ochrana počas výkonu trestu odňatia slobody sa zabezpečuje prostredníctvom ústavného zákazu mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 16 ods. 2 či prostredníctvom ochrany korešpondencie väzňov alebo ochrany súkromného a rodinného života implikovanej v základnom práve na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 Ústavy SR. Z tohto štandardného režimu ochrany osôb vo výkone trestu odňatia slobody existujú výnimky pre prípad, že právoplatné rozhodnutie o uložení trestu odňatia slobody odporuje zákonu, možno ho označiť za justičný omyl. V tomto osobitnom postavení z hľadiska ochrany osobnej slobody sa ocitla sťažovateľka... Ustanovenie čl. 17 ods. 1 zaručuje osobnú slobodu vo väčšom rozsahu ako ustanovenia čl. 17 ods. 2 až 6 zaručujúce osobnú slobodu vo výslovne upravených životných situáciách, najmä v súvislosti s trestným stíhaním. Ustanovenie čl. 17 ods. 1 je ústavnou normou, ktorá sa musí interpretovať a aplikovať extenzívne, aby zahrnula všetky prípady porušenia osobnej slobody, lebo iba extenzívnym výkladom možno dosiahnuť ochranu osobnej slobody každej fyzickej osoby vo všetkých právne významných situáciách... V okolnostiach sťažovateľkinho prípadu súd druhého stupňa rozhodol o zamietnutí odvolania proti rozsudku Okresného súdu Trenčín o uložení trestu odňatia slobody dňa 2. augusta 2012. Sťažovateľka už predtým, 10. augusta 2011, bola vzatá do väzby. V stave obmedzenej osobnej slobody ku dňu napísania tejto sťažnosti sa sťažovateľka nachádza od 10. augusta 2011, teda cca štyri roky a tri mesiace. Najvyšší súd SR „vedie“ konanie o sťažovateľkinom dovolaní od 15. mája 2013, to znamená dlhšie ako jeden kalendárny rok (v čase podania tejto sťažnosti cca 18 mesiacov). Ani jednu z týchto dôb nemožno označiť za súladnú s požiadavkou urýchleného preskúmania dôvodnosti obmedzenia osobnej slobody.»*

6. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza, že nečinnosť najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľky spolu s porušením jej ústavného hmotného práva na nedotknuteľnosť osobnej slobody má za následok aj porušenie jej základného procesného práva na súdnu ochranu. Bez riadnej súdnej ochrany je podľa sťažovateľky vylúčené, aby v okolnostiach danej veci dosiahla znovuobnovenie svojej osobnej slobody.

7. Porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy namieta sťažovateľka subsidiárne v spojení s ochranou, akú ústava zaručuje konkrétnym základným právam. Keď najvyšší súd nepostupoval v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy, porušil tak základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy. *„S článkom 2 ods. 2 Ústavy SR nezlučiteľné je aj neplnenie pozitívneho záväzku Najvyšším súdom SR, keď tento orgán štátu na ujmu základných práv sťažovateľky, resp. na ujmu ochrany, akú sťažovateľka požíva podľa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ignoruje svoju povinnosť ustanovenú § 277 ods. 1 v spojení s § 298 Trestného poriadku.“*

8. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov priznané článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s ľudským právom na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na ochranu osobnej slobody zaručeným čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a tiež v spojení so základným právom na súdnu ochranu priznaným čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nesprávnym postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke za porušenie jej základného práva na súdnu ochranu a na osobnú slobodu primerané finančné zadosťučinenie 5.000,- euro. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný vyplatiť toto zadosťučinenie do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu

Ústavného súdu Slovenskej republiky v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet sťažovateľky.

3. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 340 euro a 88 centov, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť advokátovi JUDr. Jánovi Drgoncovi, DrSc, do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet advokáta.“

Sťažovateľka zároveň navrhla, aby ústavný súd podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku jej sťažnosť predbežne prerokoval podľa § 25 zákona o ústavnom súde a aby ju po prijatí na ďalšie konanie spojil na spoločné konanie so sťažnosťou vedenou pod sp. zn. Rvp 20831/2013.

9. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 30/2015-26 z 21. januára 2015 prijal sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 na ďalšie konanie. Vo vzťahu k zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namietala aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 ústavný súd rozhodol tak, že ju odmietol pre neprípustnosť, keďže ústavný súd v tej istej veci sťažovateľky už konal pod sp. zn. II. ÚS 703/2014.

10. Odporca sa k prijatiu sťažnosti prostredníctvom predsedu senátu najvyššieho súdu JUDr. Milana Karabína vyjadril 9. februára 2015. Vo svojom vyjadrení sa odvolal na obsah svojho podania sp. zn. KP 3/2014 z 15. novembra 2014, ktorým sa vyjadroval vo veci sťažovateľky vedenej pod sp. zn. II. ÚS 703/2014. Odporca ďalej uviedol: „*Na toto vyjadrenie Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje a podotýka, že pokiaľ sťažovateľka argumentuje stavom svojej právnej neistoty, že sťažovateľka po rozhodnutí prvostupňového súdu nenamietala otázku premlčania trestného stíhania a to ani na odvolacom súde. Po*

právoplatnosti rozhodnutia vyčkala kým neuplynula lehota na podanie dovolania, ktoré v jej neprospech, aj čo do skutkových zistení, mohol podať minister spravodlivosti Slovenskej republiky.

Vzhľadom na obmedzujúce ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., o ktoré sťažovateľka opierala svoje dovolanie, nemohol sa dovolací súd zaoberať tým, či išlo o skutok spáchaný s úmyslom získať majetkový prospech, a teda o prísnejšiu právnu kvalifikáciu skutku. Pri prísnejšej právnej kvalifikácii skutku, tak ako ho kvalifikovala obžaloba, trestné stíhanie by nebolo premlčané.

Z rozhodnutí prvostupňového súdu a súdu druhého stupňa však vôbec nebolo zrejmé, prečo pri právnej kvalifikácii skutku iba podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb., v znení účinnom v čase, keď sa žalovaný skutok stal, sa súdy nezaoberali otázkou premlčania trestného stíhania, resp. prečo ho pri danej právnej kvalifikácii nepovažovali za premlčané. Nezaoberali sa ani tým, či vôbec má nejakú relevanciu na daný prípad prechodné ustanovenie § 437 ods. 4 zák. č. 300/2005 Z. z. a ako sa s ním vyrovnali. Na toto ustanovenie na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu 3. septembra 2013 poukazovala sťažovateľka, že jeho účinnosť bola Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením sp. zn. PL ÚS 9/2013 pozastavená. Senát najvyššieho súdu však chcel poznať definitívny záver Ústavného súdu Slovenskej republiky o nastolenej otázke vznesenej návrhom prvého námestníka generálneho prokurátora Slovenskej republiky k ústavnosti § 437 ods. 4 Tr. zák. (zák. č. 300/2005 Z. z.).

O dovolaní sťažovateľky [REDAKOVANÉ] bolo na Najvyššom súde Slovenskej republiky rozhodnuté 11. decembra 2014.

To, že senát najvyššieho súdu vyčkal na definitívne rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky a chcel poznať aj dôvody Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL ÚS 9/2013 z 10. septembra 2014 a rozhodol až po tom, čo bol Najvyššiemu súdu SR doručený tento Nález Ústavného súdu slovenskej republiky, neznamená, že by došlo k zbytočným prieťahom vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013.“

11. K vyjadreniu predsedu senátu najvyššieho súdu zaujala stanovisko sťažovateľka podaním z 26. februára 2015 doručeným ústavnému súdu 4. marca 2015. Na tvrdenie odporcu, že sťažovateľka vyčkávala, kým uplynie dovolacia lehota Ministromi spravodlivosti Slovenskej republiky, sťažovateľka uviedla: *„Každá osoba oprávnená uplatniť výhodu dovolania, má právo, ktorého intenzita sa nemení plynutím času. V prvý deň aj v posledný deň dovolania má právo na dovolanie rovnakú právnu váhu, vyvoláva rovnaký právny účinok.“*

Na poznámku odporcu, že sťažovateľka premlčanie trestného stíhania nenamietala ani na jednom stupni trestného konania, sťažovateľka reagovala takto: „O premlčaní súd nerozhoduje až (a jedine) na návrh účastníka konania. Preskúmanie, či došlo k premlčaniu a rozhodnutie o ňom, zatažuje trestný súd ex offio, ako podmienka obsiahnutá v zásade iura novit curia. Ak súd nevezme na vedomie túto povinnosť ako sa to v okolnostiach prípadu udialo súdu prvého stupňa a následne aj súdu druhého stupňa, ide o zanedbanie povinnosti súdu, ktoré nezabavuje súd zodpovednosti z dôvodu, že účastník konania neuplatnil svoje právo namietnuť premlčanie.“

V ďalšom obsahu svojho vyjadrenia sťažovateľka zdôraznila skutočnosť, že ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti prebiehalo dovolacie konanie sp. zn. 5 Tdo 33/2013 na najvyššom súde už 18 mesiacov a ani po odpadnutí prekážky, pre ktorú najvyšší súd odročil verejné zasadnutie (t. j. konanie o súlade ustanovenia § 437 ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s ústavou vedené na ústavnom súde pod sp. zn. PL. ÚS 9/2013), nepokračoval v konaní bez zbytočných prieťahov. Po uverejnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 9/2013 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 10. septembra 2014, najvyšší súd až po uplynutí zákonom ustanovenej 30-dňovej lehoty, listom z 10. novembra 2014 nariadil vo veci sp. zn. 5 Tdo 5/2013 verejné zasadnutie, ktoré vykonal 11. decembra 2014. Na verejnom zasadnutí najvyšší súd vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil prvostupňové aj druhostupňové rozhodnutie všeobecných súdov v trestnej veci sťažovateľky, vec vrátil Okresnému súdu Trenčín a prikázal mu vo veci znova konať. Porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vidí sťažovateľka aj v tom, že najvyšší súd nedodrжал ani lehotu na písomné vyhotovenie rozsudku, ktorý jej bol Okresným súdom Trenčín doručený až 19. februára 2015.

V závere vyjadrenia sťažovateľka upravila svoj návrh vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov právneho zastúpenia na sumu 517,32 eur.

12. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení z 10. februára 2015 súhlasil s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania, podobne sa vyjadrila aj sťažovateľka v podaní z 26. februára 2015, v ktorom uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

13. Ústavný súd dospel k záveru, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, preto so súhlasom účastníkov konania v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci samej.

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

17. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

18. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

19. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokolvek trestného obvinenia proti nemu...

III.

22. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že namietaným postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 o dovolaní sťažovateľky, a to najmä jeho nečinnosťou, dochádza k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013, ktoré začalo podaním dovolania 15. mája 2013, prestal konať 3. septembra 2013 a do dňa podania jej sťažnosti vo svojej nečinnosti pokračoval. Uvedená nečinnosť najvyššieho súdu nebola ukončená ani tým, že prekážka, pre ktorú malo dôjsť zo strany najvyššieho súdu k odročeniu verejného zasadnutia, odpadla, t. j. ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 9/2013 z 10. septembra 2014, ktorý bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 25. septembra 2014, rozhodol, že ustanovenie § 437 ods. 4 Trestného zákona nie je v súlade s ústavou a dohovorom. Najvyšší súd vo veci nariadil verejné zasadnutie až listom z 10. novembra 2014 a na verejnom zasadnutí 11. decembra 2014 vo veci dovolania sťažovateľky vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 rozhodol rozsudkom. Podľa sťažovateľky sa však prieťahy v konaní najvyššieho súdu prejavili aj po vydaní rozsudku, a to pri jeho písomnom vyhotovení, keď jej bol rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 33/2013 z 11. decembra 2014 doručený až 19. februára 2015.

23. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 305/2010).

24. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1

dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

25. Z obsahu sťažnosti a vyjadrení oboch účastníkov ústavný súd zistil v dovolacom konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 vedenom na najvyššom súde tento skutkový stav:

Dňa 15. mája 2013 podala sťažovateľka na najvyššom súde dovolanie.

Dňa 3. septembra 2013 sa v dovolacom konaní konalo verejné zasadnutie a najvyšší súd verejné zasadnutie odročil na neurčito s odôvodnením, že potrebuje vyčkať na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/2013.

Dňa 10. septembra 2014 ústavný súd rozhodol vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/2013.

Dňa 25. septembra 2014 bol nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 9/2013 publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Dňa 29. septembra 2014 zaslala sťažovateľka najvyššiemu súdu oznámenie o tom, že ústavný súd už vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/2013 rozhodol.

Dňa 10. novembra 2014 najvyšší súd nariadil verejné zasadnutie na 11. december 2014.

Dňa 11. decembra 2014 sa na najvyššom súde uskutočnilo verejné zasadnutie v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013, na ktorom najvyšší súd vyhlásil rozsudok.

Dňa 11. decembra 2014 bola sťažovateľka príkazom predsedu senátu najvyššieho súdu prepustená na slobodu.

Dňa 5. februára 2015 podala sťažovateľka na najvyšší súd sťažnosť pre prieťahy v konaní.

Dňa 17. februára 2015 sa predseda trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu vyjadril k sťažnosti na prieťahy v konaní, pričom konštatoval, že k prieťahom v konaní nedošlo.

Dňa 19. februára 2015 bol rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 33/2013 doručený sťažovateľke.

26. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého

jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05).

27. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie, než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987)].

28. Ústavný súd upozorňuje, že postup najvyššieho súdu v konaní o dovolaní sťažovateľky vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 33/2013 bol predmetom rozhodovania ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 703/2014. V označenej veci sa sťažovateľka v petite svojej sťažnosti v súvislosti s postupom najvyššieho súdu domáhala, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto namietané porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ktoré sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti uvádzala, musel ústavný súd, súc viazaný petitom, považovať len za súčasť jej argumentácie.

V konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 703/2014 ústavný súd nálezom z 18. februára 2015 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému došlo v súvislosti s postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 aj tým, že najvyšší súd odročil verejné zasadnutie z dôvodu, ktorý aj podľa záveru ústavného súdu vysloveného v náleze sp. zn. II. ÚS 703/2014, nebol v danej právnej veci sťažovateľky relevantný.

29. Z prehľadu právnych úkonov v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013, ktoré ústavný súd zistil z obsahu sťažnosti, jej príloh a vyjadrení oboch účastníkov, je zrejmé, že dovolanie bolo najvyššiemu súdu doručené 17. júna 2013 a najvyšší súd v konaní rozhodol rozsudkom

až 11. decembra 2014, pričom rozsudok bol sťažovateľke doručený 19. februára 2015. Vzhľadom na celkovú dĺžku trvania konania o dovolaní na najvyššom súde (rok a pol) a vzhľadom na skutočnosť, že išlo o dovolanie v trestnom konaní, v ktorom bola „v stávke“ osobná sloboda sťažovateľky, ústavný súd nepovažoval za potrebné postup najvyššieho súdu podľa svojej už citovanej ustálenej judikatúry podrobnejšie rozoberať z pohľadu troch základných kritérií, akými sú: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom najvyššieho súdu a jeho nečinnosťou došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

IV.

30. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka sa v petite svojej sťažnosti domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia za porušenie jej základných práv postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 vo výške 5 000 €.

Ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 703/2014 nálezom z 18. februára 2015 priznal sťažovateľke v súvislosti s porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 5 Tdo 33/2013 primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €. Sťažovateľke bola táto suma finančného zadosťučinenia priznaná aj v súvislosti s postupom a nečinnosťou najvyššieho súdu, ktorú opakovane namietala aj v tejto sťažnosti.

Vzhľadom na okolnosti danej veci preto ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 3 výroku).

31. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov

konania priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania vo výške 517,32 € za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti v roku 2014, vyjadrenie k vyjadreniu odporcu v roku 2015) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2014 predstavuje sumu 134 € a režijný paušál 8,04 €, odmena za jeden právny úkon v roku 2015 predstavuje sumu 139,83 € a režijný paušál 8,39 €. Za tri úkony právnej služby by tak odmena právneho zástupcu predstavovala sumu 432,26 € a po prirátaní 20 % DPH sumu 518,71 €. Keďže si sťažovateľka vo svojom vyjadrení z 26. februára 2015 uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia len v sume 517,32 € s DPH, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia len v ňou uplatnenej výške (bod 2 výroku).

32. Trovy konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

V Košiciach 24. marca 2015